

**YANGI O‘ZBEKISTON AGRAR SOHASIDA YASHIL IQTISODIYOTNI
RAQAMLASHTIRISH TAHLILI**

**АНАЛИЗ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРАРНОМ
СЕКТОРЕ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА**

**ANALYSIS OF DIGITALIZATION OF THE GREEN ECONOMY IN THE
AGRARIAN SECTOR OF NEW UZBEKISTAN**

Yusupov Bekzod Ulug’bekovich

Fan va texnologiyalar universiteti o’qituvchi (+998 90 900-50-12)

Turdiyeva Nargiza Ernazarovna

Fan va texnologiyalar universiteti 3-bosqich talabasi (+998 99 395-19-07)

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillari, raqamli texnologiyalar va ularning agrar sohadagi qo’llanilishi, shuningdek, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan tashabbuslar va loyihalar tahlil qilinadi. Shuningdek, agrar sohani raqamlashtirish orqali erishiladigan ijobiy natijalar, jumladan, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining sifatini yaxshilash va atrof-muhitni muhofaza qilish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Аннотация: В данном исследовании анализируются основные принципы зеленой экономики, цифровые технологии и их применение в аграрной сфере, а также реализуемые в Узбекистане инициативы и проекты. Также будут рассмотрены положительные результаты, достигнутые за счет цифровизации аграрного сектора, включая повышение эффективности производства, улучшение качества сельскохозяйственной продукции и защиту окружающей среды.

Abstract: This study analyzes the basic principles of the green economy, digital technologies and their application in the agrarian sector, as well as initiatives and projects implemented in Uzbekistan. Also, the positive results achieved through the digitization of the agrarian sector are considered, including the issues of improving production efficiency, improving the quality of agricultural products and protecting the environment.

Kalit soʻzlar: Yashil iqtisodiyot; qayta tiklanuvchi energiya; muqobil energiya; raqamli texnologiya.

Kirish: Oʻzbekistonning agrar sektori iqtisodiy rivojlanishning muhim qismini tashkil etadi va yashil iqtisodiyot tamoyillari orqali barqarorlikni taʼminlashda katta rol oʻynaydi. Raqamlashtirish, zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar yordamida agrar sohada samaradorlikni oshirish, resurslardan foydalanishni optimallashtirish va ekologik muammolarni hal qilish imkoniyatlarini yaratadi.

Asosiy qism: Jahon iqtisodiy forumi ekspertlarining fikricha, Oʻzbekiston beshta asosiy xavf-xatarga duch kelishi mumkin. Global Risks Report 2025 hisobotida mamlakatning barqaror rivojlanishiga toʻsqinlik qilishi mumkin boʻlgan asosiy tahdidlar qatorida suv va energiya resurslari taqchilligi, havo, suv va tuproqning ifloslanishi, davlat qarzining oʻsishi, shuningdek, ishchi kuchi va mutaxassislarning yetishmasligi qayd etilgan.

Qisqa muddatli istiqbolda jiddiylilik darajasi boʻyicha saralangan 5 ta global xavf	
Dunyoda	Oʻzbekistonda
1) Yolgʻon axborot (dezinformatsiya)	1) Suv yetishmasligi
2) Ekstremal ob-havo hodisalari	2) Energiya taʼminoti taqchilligi
3) Qurolli mojaro	3) Ifloslanish (havo, suv, tuproq)
4) Ijtimoiy tabaqalanish	4) Davlat qarzi

5) Kiberjosuslik va harbiy harakatlar	5) Ishchi kuchi va mutaxassislarning yetishmasligi
---------------------------------------	--

Suv va energiya resurslari taqchilligi. O'zbekiston quruq iqlimga ega bo'lgan mamlakat bo'lib, suv resurslari yetishmovchiligiga duch kelmoqda. Bu nafaqat tabiiy sharoitlar bilan, balki qishloq xo'jaligida suvdan samarasiz foydalanish bilan ham bog'liq, chunki qishloq xo'jaligi mamlakatdagi suv resurslarining taxminan 90 foizini iste'mol qiladi. Masalan, 1 gektar paxta maydonini sug'orish uchun yiliga 10-11 ming kub metr suv kerak bo'lsa, iqlimi va tuprog'i o'xshash mamlakatlarda 2-3 barobar kam suv talab qilinadi. Shuningdek, mamlakat irrigatsiya infratuzilmasi eskirganligi sababli suvning 36 foizini yo'qotadi. Shu bilan birga, iqlim o'zgarishi muammoni yanada kuchaytirishi mumkin: ekspertlarning taxminlariga ko'ra, 2030 yilga borib, mintaqaning suv ta'minoti 20-25 foizga qisqarishi mumkin.

Ishchi kuchi va yuqori malakali mutaxassislarning yetishmasligi (5-xavf). O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2023 yilda yoshlar o'rtasida ishsizlik darajasi 13,5 foizni tashkil etgan bo'lsa-da, O'zbekiston IT, muhandislik va yashil energetika kabi yuqori texnologiyali sohalarda malakali kadrlar tanqisligiga duch kelmoqda. Bu ta'lim tizimining mehnat bozori talablariga mos kelmasligi bilan izohlanadi: ya'ni o'quv dasturlari ish beruvchilarning ehtiyojlariga yo'naltirilmaganligini ko'rsatadi. O'zbekiston kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirining so'zlariga ko'ra, 2024 yilda OTMni tamomlagan yosh mutaxassislarning 59 foizi (yoki 126 ming nafari) o'z mutaxassisligi bo'yicha xaligacha ishga joylasha olmagan. Bu ma'lumotlar vazirning faoliyati yakunlarini eshitish chog'ida Oliy Majlis Qonunchilik palatasida e'lon qilindi. Bunga sabab, ta'lim muassasalarini tamomlagan yoshlarning 69 foizi tajriba va zarur ko'nikmalarga ega emasligi sababli ishga tayyor emasligidir.

“Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasida “1 million dasturchi tayyorlash” loyihasini amalga oshirish bo‘yicha “yo‘l xaritasi” ishlab chiqilgan bo‘lib, unda 2020-2024 yillarda 700 ming kishini dasturlash asoslari bo‘yicha jadal o‘qitish ko‘zda tutilgan, shundan 500 ming nafari. o‘rta maktab o‘quvchilari. Mazkur dastur ijrosini mas’ul tashkilotlar tomonidan jiddiy tahlil qilib, tanqidiy xulosalar chiqarish zarur! Iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi uchun Xitoy va Hindiston 10 milliondan ortiq yuqori malakali dasturchilarni tayyorlash bo‘yicha loyihalar ishlab chiqdi va amalga oshirmoqda, ularning aksariyati butun dunyo bo‘ylab masofadan turib onlayn ishlaydi va ularning maoshlari o‘z mamlakatlaridagidan ancha yuqori, ya’ni xorijdan yuqori malakali onlayn ishchi kuchi tufayli xorijiy valyuta oqimi kengaymoqda.

Yangi O‘zbekiston agrar sohasida yashil iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonida bir qator muammolar mavjud. Ushbu muammolarni hal qilish uchun samarali yechimlar taklif etish zarur. Quyida keltirilgan yechimlar, agrar sohada raqamli transformatsiyani amalga oshirishda yordam beradi :

1. Texnologik Infratuzilmani Rivojlantirish

- Internet va Aloqa Tizimlari: Qishloq joylarda yuqori tezlikda internet va aloqa tizimlarini rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish.
- Innovatsion Markazlar: Raqamli texnologiyalarni joriy etish va rivojlantirish uchun innovatsion markazlar tashkil etish.

2. Ta'lim va Malaka Oshirish

- Ta'lim Dasturlari: Qishloq xo'jaligi mutaxassislari va fermerlar uchun raqamli texnologiyalarni o'zlashtirishga qaratilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish.

- Seminarlarda Ishtirok: Raqamli yechimlar bo'yicha seminarlar va treninglar o'tkazish orqali fermerlarni xabardor qilish.

3. Moliya va Investitsiyalarni Jalb Qilish

- Sarmoya Dasturlari: Kichik va o'rta bizneslar uchun raqamlashtirish jarayonini moliyalashtirishga qaratilgan maxsus sarmoya dasturlarini yaratish.
- Davlat Grantlari: Raqamli texnologiyalarni joriy etish uchun davlat grantlari va subsidiyalarni taqdim etish.

4. Qonunchilik va Normativ-huquqiy Baza

- Yangi Qonunlar: Raqamli iqtisodiyot va yashil iqtisodiyotga oid yangi qonunlar va normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish.
- Monitoring va Nazorat: Qonunchilikni amalga oshirish va monitoring qilish uchun mas'ul organlarni kuchaytirish.

5. Innovatsion Texnologiyalarni Joriy Etish

- Aqlli Qishloq Xo'jaligi: IoT (Internet of Things), sun'iy intellekt va boshqa innovatsion texnologiyalarni qishloq xo'jaligida joriy etish.
- Ma'lumotlar Tahlili: Fermerlar uchun ma'lumotlar tahlili va prognozlash tizimlarini yaratish.

Xulosa: Yashil iqtisodiyot va raqamlashtirish O'zbekiston agrar sohasida barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali resurslardan foydalanishni optimallashtirish, mahsulot sifatini oshirish va qishloq aholisining farovonligini yaxshilash mumkin. Biroq, infratuzilma, bilim va tajriba yetishmasligi kabi muammolarni hal etish

zarur. Taklif etilgan choralar amalga oshirilsa, O'zbekiston agrar sohasida yashil iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayoni muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 11.09.2023 yildagi PF-158-son, "O'zbekiston — 2030" strategiyasi.
2. "Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyot" Muallif: Tursunov S. 2019 yil 180b
3. FAO (Food and Agriculture Organization). Ўзбекистон мева-сабзавот маҳсулотларининг ишлаб чиқариш ва экспорт салоҳиятини ошириш: Муаммо ва истиқболлари (2017). Mintaqadagi mahsulot ishlab chiqarish tizimi, innovatsion usullar va eksport imkoniyatlarini tahlil qiluvchi hisobot.
4. International Monetary Fund (IMF) - O'zbekistonning agrar soha va umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlari bo'yicha davriy hisobotlar va prognozlar (masalan, 2025 yil fevralidagi yangilangan ma'lumotlar).
5. "Green Economy: The Strategy for Sustainable Development" 2011 yil 36b.
6. <https://www.lex.uz>